

Begäran om granskning av statsrådet Helene Hellmark Knutssons agerande när det gäller Karolinska Institutets etablering av forskningsverksamhet i Hongkong, Kina

Då Riksrevisionen (RiR) granskade Karolinska Institutets (KI) årsredovisning för år 2015 fann de att KI samma år hade mottagit en donation om 50 miljoner USD (420 732 tkr). Donationen visade sig komma från en kinesisk affärsman, med vilken KI hade tecknat avtal som innebar att de skulle etablera och bedriva forskningsverksamhet i Hongkong. Med tanke på att svenska myndigheter, med undantag av ambassader, formellt sett är förhindrade att etablera och bedriva verksamheter utomlands rekommenderade RiR att KI skulle inhämta ett tydligt bemyndigande från regeringen (DNR: 3.1.2 - 2015-0680). Skrivelsen som är daterad den 22 april 2016 skickades även för kännedom till bland annat Finans- och Utbildningsdepartementen.

I ett ändringsbeslut till regleringsbrevet för år 2016 skriver regeringen några månader senare att: "Karolinska institutet avser att etablera forskningsverksamhet i Hong Kong, Kina. Verksamheten som förväntas pågå i minst fem år finansieras genom en donation. Myndigheten ska i årsredovisningen redovisa hur en etablering av verksamhet i Hong Kong, Kina har fortskridit." (2016-07-28). I regleringsbrevet för 2017 har formuleringen ändrats till: "Karolinska institutet etablerar forskningsverksamhet i Hong Kong, Kina. Verksamheten som förväntas pågå i minst fem år finansieras genom en donation. Myndigheten ska i årsredovisningen redovisa hur en etablering av verksamhet i Hong Kong, Kina har fortskridit." (2016-12-20). Orden "avser att" har ersatts med "etablerar" vilket kan tolkas som att regeringen står bakom den etablering som KI genomför i Hongkong samt att ansvarigt statsråd inte har några synpunkter på etableringen. Att likställa det med ett tydligt bemyndigande från regeringen att etablera verksamhet utomlands är dock svårt. Man kan därför ifrågasätta om KI verkligen har formell rätt att bedriva verksamhet utomlands på det sätt som är aktuellt.

KI:s forskningsverksamhet i Hongkong invigdes i oktober 2016.

I flera artiklar i Universitetslärares (https://universitetslararen.se/) beskrivs ovannämnda skeenden utförligt och med många andra anmärkningsvärda aspekter. Tidskriften har även gett ansvarigt statsråd, Helene Hellmark Knutsson, möjlighet att kommentera KI:s Hongkong-placerade forskningsverksamhet, men har då fått till svar: "det där får myndigheten klara själv".

Med hänvisning till RiR:s iakttagelse som nämns ovan om att KI kan sakna formell rätt att bedriva verksamhet utomlands är det viktigt att granska statsrådets agerande i detta ärende. Undertecknad anser därför att konstitutionsutskottet bör granska huruvida formuleringen i KI:s regleringsbrev (2016-07-28 och 2016-12-20) verkligen kan tolkas som att statsrådet Helene Hellmark Knutsson därmed har gett KI ett formellt och tydligt bemyndigande att etablera och bedriva forskningsverksamhet i Hongkong i enlighet med det ingångna donationsavtalet, eller om ett bemyndigande från regeringen fortfarande saknas. I sistnämnda fall behöver också klarläggas varför regeringen nämner verksamheten i Hong Kong i regleringsbrevet, trots att regeringen inte har godkänt att verksamheten etableras. KU bör också granska huruvida statsrådet, mot bakgrund av att hon hänvisar till att Hongkongetableringen är myndighetens ansvar att hantera, verkligen lever upp till sitt och regeringens ansvar för att säkerställa att KI inte etablerar verksamhet utomlands på ett sätt som strider mot gällande rätt.

Stockholm den 3 september 2017

Betty Malmberg (M)

Betty Malmberg
Moderaterna

Konstitutionsutskottet

Ink 2017 -09- 06

Dnr 2807-2016/17